

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006.

EMBERISMERET ÉS ETIKA

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

Projektmunka

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI MINISZTERIUM

Az útmutató témaként, azonos felépítéssel készült. Először a projektkészítés folyamatának értékelését tartalmazza, majd a projekt tartalmának pontozását adja meg, végül a szóbeli vizsgán elhangzó projektvédés szempontjait közli.

A témák sorrendje:

I. A tömegkultúra etikai kérdései (4. oldal)

a. Mutassa be a televízió magatartásformáló szerepét! Világítson rá konkrét műsorok kapcsán a televízió viselkedést, külső megjelenést formáló hatásaira!

Értelmezze etikai szempontból azokat az üzeneteket, amelyeket a különböző médiák kínálnak a befogadóknak!

b. Vizsgálja meg, hogyan hat a globalizáció folyamata a kulturális szokásokra (étkezés, szórakozás, ünnepek, hagyományok változásai stb.)!

Tárja fel a globális kultúra előnyeit, hátrányait a helyi kultúra viszonylatában, érzékeltesse a bennük rejlő erkölcsi dilemmákat!

Annak a jelöltnek ajánlott a téma kibontása, aki kellő tájékozottsággal rendelkezik a médiák világában. Látja a globalizációs folyamatok hatását az emberi kultúrák alakulására, képes következtetéseket levonni az információk hasznos és káros szerepéről.

II. Értékek nyomában (20. oldal)

a. Mutassa be két generáció viszonylatában az értékek alakulását, változását a mindennapokban! Tárja fel a különböző, értékekhez kapcsolódó megnyilvánulási formák létrejöttének társadalmi okait (értékkonfliktus, értékzavar, értékvesztés, értékvákuum stb.)!

b. Elemezzon egy kiválasztott csoportot (osztály, szubkultúra, társadalmi rétegek stb.) az általa képviselt értékek alapján! Mutassa be az értékek fontosságát az emberi kapcsolatokban!

Annak a jelöltnek ajánlott téma, aki szívesen és könnyen alakít ki kapcsolatokat. Jó kommunikációs képességekkel rendelkezik. Személyisége alkalmas emberek megfigyelésére, érdeklik az emberi sorsok, tud következtetéseket levonni a konkrét társas helyzetekből. A téma aktív közreműködést igényel a jelölttől.

III. A becsületesség megítélése napjainkban (36. oldal)

a. Mutassa be a becsületességből adódó konfliktushelyzeteket egy adott csoport vagy egyén élettörténetében! Tárja fel, milyen etikai problémákat hordoz a becsületesség mint életszemlélet!

b. Mutassa be a közvélemény állásfoglalását a becsületességgel mint erkölcsi értékkel kapcsolatban! Elemezze a becsületesség magatartás megítélését konkrét esetek segítségével!

Mutassa be az emberi természet és a becsületesség mint erény viszonyrendszerét!

Annak a jelöltnek ajánlott ez a téma, aki fogékony az elméleti megközelítésekre. Érzékeny és nyitott a társadalom problémái iránt, képes következtetések levonására, tudja alkalmazni az elvont ismereteket a mindennapok történéseinek bemutatásában.

Az útmutató felépítése témákon belül:

I/A Írásbeli vizsga (Maximálisan adható 80 pont)

I./1. A projektkészítés folyamatának értékelése (Maximálisan adható 30 pont)

I./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez (Maximálisan adható 50 pont)

- I./2.1. Írásos dolgozat típusú projekt
- I./2.2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
 - I./2.2.a) Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelése
 - I./2.2.b) A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelése
- I./2.3. Szervezésen alapuló projekt
 - I./2.3.a) A szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése
 - I./2.3.b) A lebonyolítás módjának értékelése

I/B Szóbeli vizsga

A projektmunka megvédésének értékelése (Maximálisan adható 20 pont)

Az értékelő tanárnak az útmutatóban található értékelő lapokból lehetősége van annyi példányt másolni, amennyi a vizsgázók száma, ezáltal külön egyéni értékelő lapot nem kell készítenie.

(A szóbeli vizsga másik feladatának, a tétel kifejtésének értékelési szempontjait a vizsgáztató iskolának kell elkészíteni.)

I. A tömegkultúra etikai kérdései

a. Mutassa be a televízió magatartásformáló szerepét! Világítson rá konkrét műsorok kapcsán a televízió viselkedést, külső megjelenést formáló hatásaira! Értelmezze etikai szempontból azokat az üzeneteket, amelyeket a különböző médiák kínálnak a befogadóknak!

b. Vizsgálja meg, hogyan hat a globalizáció folyamata a kulturális szokásokra (étkezés, szórakozás, ünnepek, hagyományok változásai stb.)! Tárja fel a globális kultúra előnyeit, hátrányait a helyi kultúra viszonylatában, érzékeltesse a bennük rejlő erkölcsi dilemmákat!

I./A Írásbeli vizsga (Maximálisan adható 80 pont)

I./1. A projektkészítés folyamatának értékelése (Maximálisan adható 30 pont)

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl. filmfelvevő, vágóasztal, riportermagnó stb.) használatának segítségét jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy „A vizsgázó önálló részvétele a projekt készítésében” nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgamunka tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót, nem adja le a kész dolgozat mellékleteként, akkor a „Munkanapló folyamatos vezetése” szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a cél- és hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálótér készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe. Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is, (interjúalanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.) ezáltal a tanulónak módja van bizonyítani kapcsolatteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek összegyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítania kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek a 30 pontból legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

A tömegkultúra etikai kérdései témájú projektterettség folyamatának értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponlok		Pont	Max. pont	Adott pont
A vizsgáló önálló részvétele a projekt készítésében		Önállóság a tömegkultúra etikai kérdései téma feldolgozásában.	0-2	2
Konzultációkon való megjelenés		Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés a munka elkészítéséhez.	0-4	4
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, probléma-felismerés, Probléma-megoldó képesség, széleskörű alkalmazási ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> • Munkanapló folyamatos vezetése. • Portfóliójában bemutatja a készítés folyamatához kapcsolódó anyagait, jegyzeteit, részfejezetét, a dolgozat készítése közben keletkezett produktumot. • Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, a tömegkultúra etikai kérdései téma kiválasztásával kapcsolatos vizsgálói motivációk bemutatása, s a témaválasztás indoklása. • Tervezet illetve hálóterv készítése a munka ütemezésére. • A konzultációkon kitűzött határidők pontos betartása. • Nyersvázlatot illetve részfejezet elkészítése a tömegkultúra etikai kérdései témában. 	0-4 0-2 0-2 0-2 0-2	14
	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értő olvasás, szövegalkotás	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkával kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban. • A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés. • A szakirodalom megértése, értő feldolgozása. • A munkanapló és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmaznak súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat. 	0-2 0-2 0-4 0-2	10
Összesen (maximum)				30
Tanári vélemény, aláírás:				

I./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

- 1) Írásos dolgozat típusú projekt
- 2) Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
- 3) Szervezésen alapuló projekt

1. Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, esettanulmányt, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, kérdőíves felmérést, elemzést, publicisztikai típusú riportot, iskolaújságban megjelenő cikksorozatot.

2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten értjük az audiovizuális produktumot, az iskolai rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozatot, filmet, egyéb audiovizuális interjút, riportot, fotósorozatot, tematikus faliújság-sorozatot. A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 10 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 40 pont).

3. A szervezésen alapuló projekt műfajai közé a közéleti diákrendezvény megszervezésének tervét, az iskolán kívüli közéleti akció szervezését, a jótékonyági rendezvény lebonyolításában történő részvételt, környezetvédelmi akció szervezését soroljuk. A projekt elbírálásának feltétele kísérő szöveg mellékelése. Az elkészített írásbeli munkák ajánlott terjedelme 3-5 oldal. Ha a témavezető tanár nincs jelen a diák által megszervezett rendezvényen, az írásos anyagnak ennél részletesebbnek kell lennie a diák munkájának értékeléséhez. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 30 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 20 pont).

Amennyiben a tanuló az utolsó konzultáció befejezéséig nem határozza meg dolgozata műfaját, a tanár feladata annak eldöntése, hogy melyik műfajcsoportba sorolja be a leadott vizsgadarabot. Választását, amennyiben kevert műfajok alkalmazásáról van szó, értékelésében röviden indokolnia kell.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

I./2.1. Írásos dolgozat típusú projekt

A tömegkultúra etikai kérdései témájú dolgozat várható műfaja a hagyományos házi dolgozat, esszé, esettanulmány, dokumentumelemzés, írásos formában beadott szociológiai jellegű interjú, kérdőíves felmérés, elemzés, publicisztikai típusú riport, iskolaújságban megjelenő cikksorozat.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó idézőjellel vagy más módon nem jelezte, az adott dolgozatrészt a tanár húzza át, és ha tudja, jelölje a margón az eredeti forrást. Abban az esetben, ha a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét eléri, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszáma tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Az írásos vizsgamunka terjedelme akkor tekinthető megfelelőnek, az érettségéhez méltónak, ha terjedelme mellékletek nélkül 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal kb. 10-12 oldal, kézzel írt változatban valamivel több, 12-15 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül). Amennyiben a javító tanár a terjedelmet kevesli, ezáltal elfogadhatatlannak tartja az egész dolgozatot, és „Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő” szempontra nulla pontot kell adnia. Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A tömegkultúra etikai kérdései témájú írásos dolgozat típusú projekt értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
A dolgozat egyedisége	Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját szellemi terméke. Az idézeteket, hivatkozásokat pontosan feltünteti.	0-2	2	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő. (10-15 oldal) A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címet tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek. A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. 	0-2 0-2 0-2 0-6	12	
K O M P E T E N C I Á K	Szakmai-lag megalapozott címadás	A cím a tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes, ráirányítja a figyelmet a tömegkultúra etikai kérdéseire.	0-2	
	Feladatmegértés, problémafelismerés, problémamegoldás keresése	<ul style="list-style-type: none"> A munka tartalma megfelel a választott témának, a tömegkultúra etikai kérdéseit állítja a középpontba, s a vizsgáló az írásos dolgozat típusú projekthez kapcsolódó műfajokkal szemben támasztott követelményeket betartja. A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet, (pl. interjúkészítés, kérdőívkészítés esetében) esetleg eredményt (pl. saját meglátásainak közzlése a globalizációs folyamatok kultúra-módosító hatásairól). 	0-4 0-4	

K O M P E T E N C I Á K	A projekt elméleti megvalósítása, Információk komplex kezelése, szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	<ul style="list-style-type: none"> • A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza (pl. a vizsgázó képes bemutatni a média manipuláló szerepét, vagy láttatja a kulturális szokásaink módosulását a globalizáció hatására). • Információit többféle műveltségi területről szerzi (pl. etika, szociológia, pszichológia, szociálpszichológia). Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére (pl. ugyanazt a jelenséget több oldalról is megvizsgálja: a diákok, tanárok, szülők véleménye a kulturális sokszínűségről). • Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása). • A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait helyesen használja (pl. érték, értékrendszerek, értékkonfliktus, értékzavar, értékvesztés, erkölcsi, és társadalmi értékek, szocializáció, előítélet, deviancia, manipulálás, sznobság, mintakövetés, egyéniség, önmegvalósítás, közízlés, giccs stb.). 	0-6	36	
	A lényegi elemek és a logikai kapcsolatok felismerése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontos. A vizsgázó megtalálja a legfontosabb csomópontokat (pl. globalizáció és a kultúra kapcsolata, új ünnepek [pl. Valentin-nap] megjelenése, új ünneplési szokások, a média szerepe az új ünnepek meghonosításában, társadalmi értékek, erkölcsi értékek szerepe, kulturális sokféleség előnyei és hátrányai). • A vizsgázó képes az ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére (pl. látja a divat szerepét az ünneplési módok változásában). • Képes következtetések levonására. (pl. a vizsgázó érzékelteti a különböző társadalmi rétegek viszonyát az újfajta ünneplési szokásokhoz). 	0-2		
	A hipotézis vagy cél megfogalmazása és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> • Az elkészült projekt a hipotézisre (kérdőív, interjú esetében) vagy a célra épül, alkalmas a megadott téma vizsgálatára (pl. hipotézis lehet: a mintakövetésnek nagy szerepe van az újfajta ünnepek meghonosodásában; cél lehet: a televízió egy adott műsorának elemzése a közvélemény megítélése segítségével). • Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósulásának értékelésére. 	0-2		

	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valóságához, a helyi viszonyokhoz. Fontos szempont, hogy a vizsgázó a kérdést ne elvontan, hanem saját környezetében, lakóhelyén vizsgálja.	0-2		
	Önkifejező képesség	Az írásos anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang, az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét (pl. elmondja saját álláspontját a televízió beszélgetős műsoraival kapcsolatban).	0-4		
Összesen			50		
Tanári vélemény, aláírás:					

I./2.2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

A tömegkultúra etikai kérdései témájú vizsgamunka várható műfaja: audiovizuális produktum, az iskolai rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozat, film, egyéb audiovizuális interjú, riport, fotósorozat, tematikus faliújság-sorozat.

A projekt elbírálásához feltétel egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelte írásos anyagok értékelésére maximum 10 pont adható.

A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelésének maximuma 40 pont.

A szaktanár joga annak meghatározása, hogy a vizsgázó milyen, az iskolának is rendelkezésére álló eszközön, hozzáférhető adathordozón, formátumban adhatja be dolgozatát. Ha az ebből adódó nehézségek a végleges leadást követően derültek ki, a vizsgázó utólag is kötelezhető a megfelelő adathordozóra, ill. formátumra történő átmásolásra.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó nem jelezte, a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt esetében a plágium módjáról a tanár készítsen írásos feljegyzést. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét eléri, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információ-forráson alapuló produktum terjedelme akkor felel meg az érettségi elvárásnak, ha az iskolarádió illetve televízió részére készített műsor legalább 4-10 perc terjedelmű, a műsorsorozat 3-5 részes, a tematikus faliújság minimálisan 3-5 részből áll, a film legalább 5-20 percnyi, a fotósorozat – bármilyen megjelenési formában vagy adathordozón – legalább 10-15 képből áll.

a) A tömegkultúra etikai kérdései témájú képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szempontok		Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a célhoz igazodik, sor kerül a cél megvalósulásának értékelésére is. (Cél lehet: pl. a diákság véleményének bemutatása, megjelenítése a szappanoperákról. A reagálások elemzése.)	0-2	8
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgáló képes a lényegi elemek, ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére (pl. a vizsgáló elsősorban a manipuláció szempontjából közelíti meg a különböző televíziós műsorok elemzését).	0-2	
	A projektmunka elméleti megalapozása	Mind a produktum megvalósításához szükséges technikai eszközök hatásmechanizmusát, a választott műfaj sajátosságait tükröző elméleti ismeretek tanulmányozását, mind a témához kapcsolódó elméleti ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia. Az elméleti ismeretek megfogalmazódnak, azokat megfelelően alkalmazza az érettségiző.	0-4	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	2
Összesen (maximum)			10	

b) A tömegkultúra etikai kérései témájú képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgamunka értékelése				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	<ul style="list-style-type: none"> • A projekt a vizsgázó saját szellemi terméke. A mástól átvett audiovizuális anyagrészek forrásait pontosan feltünteti. 	0-2	10	
	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunka tartalmaz önálló kutatási és/vagy művészi tevékenységet, esetleg eredményt, az anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang, képes érzelmi hatások felkeltésére. 	0-6		
	<ul style="list-style-type: none"> • Jól megállapítható a szerző saját véleménye pl. a nemzeti hagyományok, szokások átértékelődésével kapcsolatban. 	0-2		
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgamunka formája az érettségi vizsgához méltó, esztétikai minőséget hordoz. 	0-4	8	
	<ul style="list-style-type: none"> • A produktum terjedelme megfelel az előírtaknak. 	0-2		
	<ul style="list-style-type: none"> • Képi világa jól szerkesztett, ha van, szövege szabatosan, pontosan, megfogalmazott, nem tartalmaz súlyos nyelvi vagy nyelvhelyességi hibát. 	0-2		
K O M P E T E N C I Á K	Szakmailag megalapozott címadás	A cím pl. a tömegkultúra ellentmondásos természetével összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes, utalhat a választott műfajra.	0-2	22
	A feladat megértése	A munka tartalma megfelel a kiírt és választott témának, a tömegkultúra etikai kérdéseit állítja a középpontba. Betartja a választott műfaj sajátosságait, követelményeit.	0-2	
	A lényegi elemek és logikai kapcsolatok felismerése, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontoz, megjelennek ok-okozati kapcsolatok, összefüggések (pl. a globalizáció kulturális hatásait vizsgálja, nem foglalkozik ezen fogalom teljes körű bemutatásával). • Tárgyát vagy témáját több szempontból vizsgálja és ez választott műfajának megfelelő módon tükröződik produktumában (pl. ütközteti az eltérő véleményeket a saját álláspontjával). 	0-4	

A projekt készítésének szakmai meg-alapozása	<ul style="list-style-type: none"> • A témához kapcsolódó elméleti és műfaji ismeretek megjelennek a kész műben (ábrázolhatja pl. az előítéletek alapján a tömegkultúrához való viszonyulásokat). • A szakmai ismereteket, a különböző technikai eszközök hatásmechanizmusát (pl. képnyelv, hanghatások, technikai eszközök, vágás, montázstechnika) megfelelően alkalmazza. 	0-4		
A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz, a helyi viszonyokhoz. (pl. a vizsgázó kitér a műsorvezetők utánzásának lehetséges okaira).	0-2		
Összesen (maximum)			40	
A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelte írásos anyag és a képi vagy elektronikus vizsgadarab összesített pontszáma (a és b rész együtt)			50	
Tanári vélemény, aláírás:				

I./2.3. Szervezésen alapuló projekt

A tömegkultúra etikai kérdései téma megvalósítható szervezésen alapuló projekt műfaji keretei között is. Elképzelhető pl. egy olyan vitasorozat szervezése, ahol a különböző televíziós műsorok személyiségalkotó hatásairól ütköztetik elgondolásaikat a diákok és a meghívott televíziós személyiségek.

A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő akkor tekinthető az érettségihez méltónak, és elvárhatónak, ha a dokumentumokból bebizonyosodik, hogy eléri a 30-35 órát. Ellenkező esetben „A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított időmennyiség dokumentáltan az érettségihez méltó” szempontra az értékelő tanár adjon nulla pontot. Döntését írásban indokolja is meg! Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Amennyiben a dolgozat és a szervezőmunka alapján nem egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, akkor erről az értékelő tanár készítsen írásos feljegyzést, adjon az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A szervezőmunka értékeléséhez (különösen akkor, ha az értékelő nem volt jelen az adott rendezvényen, nincs személyes tapasztalata a szervezés, tervezés körülményeiről) nélkülözhetetlen az írásos kommentár, és a tartalomgazdag portfólió. Az elkészített írásbeli munka ajánlott terjedelme 3-5 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül).

a) A tömegkultúra etikai kérdései témájú szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját munkája. A dolgozat alapján egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, és mit végzett pl. a többi szervező. Az írásos anyag tükrözi a szervezés során szerzett egyéni tapasztalatokat.	0-4	4	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő (3-5 oldal). A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címeket tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek. Portfóliója gondosan összeállított, tükrözi a szervezőmunka sajátosságait. 	0-4 0-2 0-2	8	
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos anyag a rendezvényszervezés céljához igazodik, meghatározza a szervezés során végzendő egyéni feladatokat. (A vizsgáló kijelöli a vitasorozat témáját: pl. Hogyan viszonyuljunk az életmódunkat érintő külső hatásokhoz?) Sor kerül a cél megvalósulásának vizsgálatára, az érettségiző által végzett tevékenység hatékonyságának értékelésére is. 	0-4 0-2	18
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgáló képes az ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére (pl. amennyiben vitavezető is, meg tudja tervezni a vita menetét, s a várható reagálásokat.) A tanuló törekszik a lényegi elemek hangsúlyozására (pl. vigyáz a témától való „elkanyarodás” veszélyeire, próbálja kérdéseit a tömegkultúra és az etika kapcsolata alapján megfogalmazni). 	0-2 0-2	

A projektmunka elméleti megalapozása	<ul style="list-style-type: none"> • Az elméleti ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia. A szervezéshez tartozó marketing- és PR-tevékenység elméleti ismeretei megjelennek, azokat megfelelően alkalmazza. (A vizsgázó rendelkezik megfelelő ismeretekkel pl. a szociológia, szociálpszichológia területéről, és tudja irányítani a vita menetét a tömegkultúra etikai vonatkozásai felé.) • Rávilágít a szervezés jogi, gazdasági feltételeire. 	0-4 0-4		
Összesen			30	

b) A tömegkultúra etikai kérdései témájú szervezési feladat lebonyolítás módjának értékelése				
Szemponatok, kompetenciák		Pont	Max. pont	Adott pont
Önálló munkavégző és kezdeményező Képesség	A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított időmennyiség dokumentáltan az érettségihez méltó.	0-2	2	
	A tanuló motiváltsága megfelelő mértékű, önmaga áll elő ötletekkel. Megállapítható, hogy a vizsgázó a szervezésben mit végzett önállóan, irányítóként, munkatársként.	0-4	4	
A figyelem-felkeltés és az érdeklődés megtartásának képessége	<ul style="list-style-type: none"> A rendezvényre a figyelem felkeltése ötletes, több információhordozót is használ, vagy tükröződik a személyes meggyőzésre tett erőfeszítés. A szervezés folyamatában a vizsgázó képes a megfelelő tájékoztatásra. A tanuló képes a kapcsolatteremtésre, számára esetleg idegen környezetben is jól kommunikál. 	0-2 0-2	4	
Szervezőkészség, Információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> A célhoz kapcsolódó időkeret megjelölése, az időpont megválasztása megfelelő. Az események időtartama arányos (pl. a vitasorozat egyes részeinek elosztása). A helyszín megválasztása megfelelő, a költségigények meghatározása optimális módon megtörtént. A vizsgázó képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére (pl. ismeri a diáktársak álláspontját a televíziós műsorokkal kapcsolatban, s a meghívott vendégek várható reagálásait a témához). Az esemény menetének összefogása, irányítása megvalósult. A rendezvény értékelése és a megfelelő visszacsatolás megtörtént. 	0-2 0-2 0-2	6	
Helyzetfelismerő, konfliktuskezelő és probléma-megoldó képesség	<ul style="list-style-type: none"> A tervezés és lebonyolítás során az esetleges, várható gátló, zavaró tényezők megoldását (esőnap, helyszín, áramhiány, rendzavarás stb.) megtervezte a vizsgázó. A tanuló képes volt a program kapcsán keletkező feszültségek kezelésére, ill. az akadályok leküzdésére, meg tudta oldani a váratlan helyzeteket, reagált a felvetésekre. 	0-2 0-2	4	
Összesen:			20	
Szervezésen alapuló projekt összesített pontszáma (a és b rész együtt)		50		
Tanári vélemény, aláírás:				

A projektmunka megvédésének értékelése (Maximálisan adható 20 pont)

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védelem során a vizsgázó röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre.

A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projektmunka esetében az érettségi elnök és a vizsgabizottság előzetes engedélyével bemutatható az elkészült vizsgamunka. Az erre felhasznált idő nem számít bele az érettségiző szóbeli feleletének vizsgaidejébe. A vizsgamunka közös megtekintése viszont lehetővé teszi, hogy a bizottság tagjai is érdemi kérdéseket tegyenek fel, megismerjék az érettségiző munkáját.

A szóbeli védelem alkalmával a portfólióban található anyagok bármelyikét a vizsgázó felhasználhatja szemléltetésre, használatára az értékelő tanár bátoríthatja. A vizsgázó projektmunkájának bemutatását az értékelő tanár – a rendelkezésre álló kevés idő miatt – megszakíthatja, hogy maradjon elegendő idő a bizottság kérdéseire is. A vizsgázót a pontozásban nem érheti hátrány, ha a bizottság bármely tagja nem a projekthez kapcsolódó kérdést tesz fel, és arra az érettségiző nem tudja a választ.

A tömegkultúra etikai kérdései témájú projektmunka megvédésének értékelése		
Vizsgázó neve:		
Szemponatok, kompetenciák	Max. pont	Adott pont
A vizsgamunka tartalmának és az egyéni munka konkrétumainak bemutatása. Hipotézis vagy cél, motiváció ismertetése (pl. a vizsgázó elmondja, miért választotta ezt a témát).	6	
A projektkészítés során szerzett néhány egyéni tapasztalatát ismerteti. A vizsgázó képes saját projektmunkájának eredményét, erőseit ismertetni, az esetleges kudarcok okát keresi, magyarázza.	4	
Szaknyelv, szakmai ismeretek alkalmazása. A vizsgázótól elvárható, hogy a projekttémájához kapcsolódó szakszavakat, pl. manipuláció, mintakövetés, szocializáció, globalizáció, erkölcsi, társadalmi értékek, előítélet, ízlésformálás, sznobizmus stb. megfelelően használja.	4	
A vizsgabizottság által feltett 2-4 kérdés megválaszolása, témataratás, lényegkiemelés.	4	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	2	
Összesen	20	

II. Értékek nyomában

- a.** Mutassa be két generáció viszonylatában az értékek alakulását, változását a mindennapokban! Tárja fel a különböző, értékekhez kapcsolódó megnyilvánulási formák létrejöttének társadalmi okait (értékkonfliktus, értékzavar, értékvesztés, értékvákuum stb.)!
- b.** Elemezzen egy kiválasztott csoportot (osztály, szubkultúra, társadalmi rétegek stb.) az általa képviselt értékek alapján! Mutassa be az értékek fontosságát az emberi kapcsolatokban!

II./A Írásbeli vizsga (Maximálisan adható 80 pont)

II./1. A projektkészítés folyamatának értékelése (Maximálisan adható 30 pont)

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl.: filmfelvevő, vágóasztal, riportertermagnó stb.) használatának segítését jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy a vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgamunka tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót, nem adja le a kész dolgozat mellékleteként, akkor a "munkanapló folyamatos vezetése" szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a cél- és hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálóterv készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe.

Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is, (interjú alanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.) ezáltal a tanulónak módja van bizonyítani kapcsolatteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek összegyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítania kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek a 30 pontból legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

Az Értékek nyomában témájú projektérettségi folyamatának értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szempontok:		Pont	Max. pont	Adott pont
A vizsgáló önálló részvétele a projekt-készítésében		Önállóság az értékek nyomában téma feldolgozásában.	0-2	2
Konzultációkon való megjelenés		Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés a munka elkészítésére.	0-4	4
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, probléma-felismerés, problémamegoldó képesség, széleskörű alkalmazási ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> • Munkanapló folyamatos vezetése. • Portfóliójában bemutatja a készítés folyamatához kapcsolódó anyagait, jegyzeteit, részfejezetét, a dolgozat készítése közben keletkezett produktumot. • Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, az értékek nyomában téma kiválasztásával kapcsolatos vizsgázoí motivációk bemutatása, s a témaválasztás indoklása. • Tervezet illetve hálóterv készítése a munka ütemezésére. • A konzultációkon kitűzött határidők pontos betartása. • Nyersvázlat illetve részfejezet elkészítése a népszerűség előnyei és hátrányai témában. 	0-4 0-2 0-2 0-2 0-2	14
	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értő olvasás, szövegalkotás	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkával kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban. • A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés. • Pl. A társadalmi értékekkel foglalkozó szakirodalom megértése, értő feldolgozása. • A munkanapló és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmazznak súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat. 	0-2 0-2 0-4 0-2	10
Összesen (maximum)			30	
Tanári vélemény, aláírás:				

II./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

- 1.) Írásos dolgozat típusú projekt
- 2.) Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
- 3.) Szervezésen alapuló projekt

1. Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, esettanulmányt, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, kérdőíves felmérés elemzését, értékelését, publicisztikai típusú riportot, iskolaújságban megjelenő cikksorozatot.

2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten értjük az audiovizuális produktumot, az iskolai rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozatot, filmet, egyéb audiovizuális interjút, riportot, fotósorozatot, tematikus faliújság-sorozatot. A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 10 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 40 pont).

3. A szervezésen alapuló projekt műfajai közé a közéleti diákrendezvény megszervezésének tervét, az iskolán kívüli közéleti akció szervezését, a jótékonyági rendezvény lebonyolításában történő részvételt, környezetvédelmi akció szervezését soroljuk. A projekt elbírálásának feltétele kísérő szöveg mellékelése. Az elkészített írásbeli munkák ajánlott terjedelme 3-5 oldal. Ha a témavezető tanár nincs jelen a diák által megszervezett rendezvényen, az írásos anyagnak ennél részletesebbnek kell lennie a diák munkájának értékeléséhez. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 30 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 20 pont).

Amennyiben a tanuló az utolsó konzultáció befejezéséig nem határozza meg dolgozata műfaját, a tanár feladata annak eldöntése, hogy melyik műfajcsoportba sorolja be a leadott vizsgadarabot. Választását, amennyiben kevert műfajok alkalmazásáról van szó, értékelésében röviden indokolnia kell.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

II./2.1. Írásos dolgozat típusú projekt

Az Értékek nyomában témájú dolgozat várható műfaja a hagyományos házi dolgozat, esszé, esettanulmány, dokumentumelemzés, írásos formában beadott szociológiai jellegű interjú, kérdőíves felmérés, elemzés, publicisztikai típusú riport, iskolaújságban megjelenő cikksorozat.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó idézőjellel vagy más módon nem jelezte, az adott dolgozatrészt a tanár húzza át, és ha tudja, jelölje a margón az eredeti forrást. Abban az esetben, ha a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét elérik, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Az írásos vizsgamunka terjedelme akkor tekinthető megfelelőnek, az érettségéhez méltónak, ha terjedelme mellékletek nélkül 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal kb. 10-12 oldal, kézzel írt változatban valamivel több, 12-15 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül). Amennyiben a javító tanár a terjedelmet kevesli, ezáltal elfogadhatatlannak tartja az egész dolgozatot, és „Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő” szempontra nulla pontot kell adnia. Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Az Értékek nyomában témájú írásos dolgozat típusú projekt értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
A dolgozat Egyedisége		Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját szellemi terméke. Az idézeteket, hivatkozásokat pontosan feltünteti.	0-2	2
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség		<ul style="list-style-type: none"> • Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő. (10-15 oldal) • A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címet tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi izlésesek. • A dolgozat tagolása arányos. • A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. 	0-2 0-2 0-2 0-6	12
	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes, ráirányítja a figyelmet pl. az értékek állandóságára és viszonylagosságára.	0-2	
	Feladat-megértés, probléma-felismerés, probléma-megoldás keresése	<ul style="list-style-type: none"> • A munka tartalma megfelel a választott témának, a vizsgáló pl. a generációk közötti érték-problémákat állítja a középpontba. • A vizsgáló az írásos dolgozat típusú projekthez kapcsolódó műfajokkal szemben támasztott követelményeket betartja. • A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet (pl. interjúkészítés, kérdőívkészítés esetében), esetleg eredményt. (pl. a vizsgáló a kérdőívek feldolgozása után megfogalmazza saját megállapításait korosztálya értékfelfogásával kapcsolatban). 	0-4 0-4	

K O M P E T E N C I Á K	A projekt elméleti megalapozása információk komplex kezelése, szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	<ul style="list-style-type: none"> • A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza (pl. a vizsgázó rendelkezik megfelelő ismeretekkel az értékfogalom szociológiai vonatkozásaival kapcsolatban, vagy tudja az értékkonfliktus leggyakoribb formáit). • Információit többféle műveltségi területről szerzi (szociológia, etika, szociálpszichológia, pszichológia). Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére. (A vizsgázó megpróbálja ugyanazt a problémát különböző generációk viszonylatában bemutatni - pl. a tanulás megítélése a két generáció szempontjából.) • Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása). • A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait helyesen használja (pl. érték fogalma, értékfajták, értékkonfliktus, értékzavar, értékvesztés, értékrendszerek, társadalmi értékek, erkölcsi értékek, szocializáció). 	0-6	36	
	A lényegi elemek és a logikai kapcsolatok felismerése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontos. A vizsgázó megtalálja a legfontosabb csomópontokat (pl. a vizsgázó az értékzavar, értékvesztés kérdéseit kutatja, ezek vizsgálata mentén építi fel a dolgozatát). • A vizsgázó képes ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére (pl. látja a különböző társadalmi rétegek eltérő értékfelfogását). • Képes következtetések levonására (pl. a vizsgázó tudja, hogy a harmonikus személyes kapcsolatok elősegítője az azonos értékrendszerhez való tartozás). 	0-2		
	A hipotézis vagy cél Megfogalmazása és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> • Az elkészült projekt a hipotézisre (kérdőív, interjú esetében) vagy a célra épül, alkalmas a megadott téma vizsgálatára (pl. hipotézis lehet: a társadalom értékfelfogásából hiányzik az optimizmus, az önbizalom; cél lehet: két generáció értékeinek bemutatása egy adott család élettörténetének segítségével). • Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósulásának értékelésére. 	0-2		

	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valóságához, a helyi viszonyokhoz. Fontos szempont, hogy a vizsgázó a kérdést ne elvontan, hanem saját környezetében, lakóhelyén vizsgálja.	0-2		
	Önkifejező képesség	Az írásos anyagban megjelenik az eredetiség, az egyéni hang; az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét pl. az értékvesztés jelenségével kapcsolatban.	0-4		
Összesen				50	
Tanári vélemény, aláírás:					

II./2.2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

Az Értékek nyomában témájú vizsgamunka várható műfaja: audiovizuális produktum, az iskolai rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozat, film, egyéb audiovizuális interjú, riport, fotósorozat, tematikus faliújság-sorozat.

A projekt elbírálásához feltétel egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelte írásos anyagok értékelésére maximum 10 pont adható.

A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelésének maximuma 40 pont.

A szaktanár joga annak meghatározása, hogy a vizsgázó milyen, az iskolának is rendelkezésére álló, eszközön, hozzáférhető adathordozón, formátumban adhatja be dolgozatát. Ha az ebből adódó nehézségek a végleges leadást követően derültek ki, a vizsgázó utólag is kötelezhető a megfelelő adathordozóra, ill. formátumra történő átmásolásra.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó nem jelezte, a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt esetében a plágium módjáról a tanár készítsen írásos feljegyzést. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét eléri, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információ-forráson alapuló produktum terjedelme akkor felel meg az érettségi elvárásnak, ha az iskolarádió illetve televízió részére készített műsor legalább 4-10 perc terjedelmű, a műsorsorozat 3-5 részes, a tematikus faliújság minimálisan 3-5 részből áll, a film legalább 5-20 percnyi, a fotósorozat – bármilyen megjelenési formában vagy adathordozón – legalább 10-15 képből áll.

a) Az Értékek nyomában témájú képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a célhoz igazodik, sor kerül a cél megvalósulásának értékelésére is. (Pl. cél lehet: a generációk megszólaltatása, értékfelfogásuk bemutatása.)	0-2	8
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgáló képes a lényegi elemek, ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére (pl. a vizsgáló elsősorban az értékváltozások társadalmi okaira koncentrál).	0-2	
	A projektmunka elméleti megalapozása	Mind a produktum megvalósításához szükséges technikai eszközök hatásmechanizmusát, a választott műfaj sajátosságait tükröző elméleti ismeretek tanulmányozását, mind az érték- fogalommal kapcsolatos ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia. Az elméleti ismeretek megfogalmazódnak, azokat megfelelően alkalmazza az érettségiző.	0-4	
Megszerkesztettség, Nyelvhelyesség		A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	2
Összesen (maximum)				10

b) Az Értékek nyomában témájú képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgamunka értékelése				
Szempontok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	<ul style="list-style-type: none"> • A projekt a vizsgázó saját szellemi terméke. A mástól átvett audiovizuális anyagrészek forrásait pontosan feltünteti. 	0-2	10	
	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunka tartalmaz önálló kutatási és/vagy művészi tevékenységet, esetleg eredményt, az anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang, képes érzelmi hatások felkeltésére. 	0-6		
	<ul style="list-style-type: none"> • Jól megállapítható a szerző saját véleménye pl. az értékvákuum kérdéseivel kapcsolatban. 	0-2		
Formai és terjedelmi követelmények megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgamunka formája az érettségi vizsgához méltó, esztétikai minőséget hordoz. 	0-4	8	
	<ul style="list-style-type: none"> • A produktum terjedelme megfelel az előírtaknak. 	0-2		
	<ul style="list-style-type: none"> • Képi világa jól szerkesztett, ha van, szövege, szabatosan, pontosan, megfogalmazott, nem tartalmaz súlyos nyelvi vagy nyelvhelyességi hibát. 	0-2		
Szakmailag megalapozott címadás	A cím a témával összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes, utalhat a választott műfajra (pl. érzékelteti bizonyos értékek viszonylagos voltát).	0-2	22	
K O M P E T E N C I Á K feladat megértése	A munka tartalma megfelel a kiírt és választott témának, az értékfelfogások dilemmáit állítja a középpontba. Betartja a választott műfaj sajátosságait, követelményeit.	0-2		
A lényegi elemek és logikai kapcsolatok felismerése, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontoz, megjelennek ok-okozati kapcsolatok, összefüggések (pl. a vizsgázó látja az értékekhez való ragaszkodás ellentmondásosságát). • Tárgyát vagy témáját több szempontból vizsgálja, ábrázolja (pl. ütközteti a különböző álláspontokat az adott értékekkel kapcsolatban). 	0-4		

A projekt készítésének szakmai meg-alapozása	<ul style="list-style-type: none"> • A témához kapcsolódó elméleti és műfaji ismeretek tükröződnek a kész műben (pl. a vizsgázó tudja az értékek és a szocializáció kapcsolatát). • A szakmai ismereteket, a különböző technikai eszközök hatásmechanizmusát (pl. képnyelv, hanghatások, technikai eszközök, vágás, montázstechnika) megfelelően alkalmazza. 	0-4		
A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz, a helyi viszonyokhoz (pl. elmondja véleményét pl. a Nagy Könyv játékkal kapcsolatban)	0-2		
Összesen (maximum)			40	
A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyag és a képi vagy elektronikus vizsgadarab össze-sített pontszáma (a és b rész együtt)			50	
Tanári vélemény, aláírás:				

II./2.3. Szervezésen alapuló projekt

Az Értékek nyomában téma megvalósítható szervezésen alapuló projekt műfaji keretei között is. Elképzelhető egy vitasorozat szervezése a téma adta lehetőségek felhasználásával.

A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő akkor tekinthető az érettségihez méltónak, ha a dokumentumokból bebizonyosodik, hogy eléri a 30-35 órát. Ellenkező esetben „A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított időmennyiség dokumentáltan az érettségihez méltó” szempontra az értékelő tanár adjon nulla pontot. Döntését írásban indokolja is meg! Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Amennyiben a dolgozat és a szervezőmunka alapján nem egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, akkor erről az értékelő tanár készítsen írásos feljegyzést, adjon az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A szervezőmunka értékeléséhez (különösen akkor, ha az értékelő nem volt jelen az adott rendezvényen, nincs személyes tapasztalata a szervezés, tervezés körülményeiről) nélkülözhetetlen az írásos kommentár, és a tartalomgazdag portfólió. Az elkészített írásbeli munka ajánlott terjedelme 3-5 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül).

a) Az Értékek nyomában témájú szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése				
Vizsgáló neve				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját munkája. A dolgozat alapján egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, és mit végzett pl. a többi szervező. Az írásos anyag tükrözi a szervezés során szerzett egyéni tapasztalatokat.	0-4	4	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő (3-5 oldal). A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címet tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek. Portfóliója gondosan összeállított, tükrözi a szervezőmunka sajátosságait. 	0-4 0-2 0-2	8	
K C M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos anyag a rendezvényszervezés céljához igazodik, meghatározza a szervezés során végzendő egyéni feladatokat. (Pl. a vizsgáló célként jelöli a vitasorozat esetében, hogy az értékek változásaira hívja fel a figyelmet.) Sor kerül a cél megvalósulásának vizsgálatára, az érettségiző által végzett tevékenység hatékonyságának értékelésére is. 	0-4 0-2	18
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgáló képes az ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére (pl. képes az ütemezés szakaszait egymásra építeni, s a tartalmi elemeket csoportosítani). A tanuló törekszik a lényegi elemek hangsúlyozására (pl. vitasorozat esetében próbálja kérdéseit az értékek és az interperszonális kapcsolatok alakulásának összefüggései alapján megfogalmazni). 	0-2 0-2	

A projektmunka elméleti megalapozása	<ul style="list-style-type: none"> • Az elméleti ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia, a szervezéshez tartozó marketing- és PR-tevékenység elméleti ismeretei megjelennek, azokat megfelelően alkalmazza. (Rendelkezik a témához kapcsolódó elméleti ismeretekkel pl. a szociológia, szociálpszichológia, etika területéről.) • Rávilágít a szervezés jogi, gazdasági feltételeire. 	0-4		
Összesen:		0-4	30	

b) Az Értékek nyomban témájú szervezési feladat lebonyolítás módjának értékelése					
Szemponatok			Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Önálló munkavégző és kezdeményező képesség	A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított időmennyiség dokumentáltan az érettségéhez méltó.	0-2	2	
		A tanuló motiváltsága megfelelő mértékű, önmaga javasol, áll elő ötletekkel. Megállapítható, hogy a vizsgázó a szervezésben mit végzett önállóan, irányítóként, munkatársként.	0-4	4	
	A figyelemfelkeltés és az érdeklődés megtartásának képessége	<ul style="list-style-type: none"> • A rendezvény meghirdetésének körülményeinél a figyelem felkeltése ötletes, többfajta információhordozót is használ, vagy tükröződik a személyes meggyőzésre tett erőfeszítés. • A szervezés folyamatában a vizsgázó képes a megfelelő tájékoztatásra. A tanuló képes a kapcsolatteremtésre, számára esetleg idegen környezetben is jól kommunikál. 	0-2 0-2	4	

II./B Szóbeli vizsga

A projektmunka megvédésének értékelése (Maximálisan adható 20 pont)

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védelem során a vizsgázó röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre.

A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projektmunka esetében az érettségi elnök és a vizsgabizottság előzetes engedélyével bemutatható az elkészült vizsgamunka. Az erre felhasznált idő nem számít bele az érettségiző szóbeli feleletének vizsgaidejébe. A vizsgamunka közös megtekintése viszont lehetővé teszi, hogy a bizottság tagjai is érdemi kérdéseket tegyenek fel, megismerjék az érettségiző munkáját.

A szóbeli védelem alkalmával a portfólióban található anyagok bármelyikét a vizsgázó felhasználhatja szemléltetésre, használatára az értékelő tanár bátoríthatja. A vizsgázó projektmunkájának bemutatását az értékelő tanár - a rendelkezésre álló kevés idő miatt – megszakíthatja, hogy maradjon elegendő idő a bizottság által felteendő kérdésekre is. A vizsgázót a pontozásban nem érheti hátrány, ha a bizottság bármely tagja nem a projekthez kapcsolódó kérdést tesz fel, és arra az érettségiző nem tudja a választ.

Az Értékek nyomában témájú projektmunka megvédésének értékelése		
Vizsgázó neve:		
Szemponatok, kompetenciák	Max. pont	Adott pont
A vizsgamunka tartalmának és az egyéni munka konkrétumainak bemutatása. Hipotézis vagy cél, motiváció ismertetése. (Pl a vizsgázó elmondja, miért választotta ezt a témát.)	6	
A projektkészítés során szerzett néhány egyéni tapasztalatát ismerteti. A vizsgázó képes saját projektmunkájának eredményét, erősségeit ismertetni, az esetleges kudarcok okát keresi, magyarázza.	4	
Szaknyelv, szakmai ismeretek alkalmazása. A vizsgázótól elvárható, hogy a projekttémájához kapcsolódó szakszavakat, pl. társadalmi értékek, erkölcsi értékek, érték fogalma, értékfajták, értékrendszerek, értékkonfliktus, értékzavar, értékvesztés, értékvákuum, szocializáció stb. megfelelően használja.	4	
A vizsgabizottság által feltett 2-4 kérdés megválaszolása, témataratás, lényegkiemelés.	4	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	2	
Összesen	20	

III. A becsületesség megítélése napjainkban

a. Mutassa be a becsületességből adódó konfliktushelyzeteket egy adott csoport vagy egyén élettörténetében! Tárja fel, milyen etikai problémákat hordoz a becsületesség mint életszemlélet!

b. Mutassa be a közvélemény állásfoglalását a becsületességgel mint erkölcsi értékkel kapcsolatban! Elemezze a becsületes magatartás megítélését konkrét esetek segítségével!

Mutassa be az emberi természet és a becsületesség mint erény viszonyrendszerét!

III. /A Írásbeli vizsga

(Maximálisan adható 80 pont)

III. /1. A projektkészítés folyamatának értékelése

(Maximálisan adható 30 pont)

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl. filmfelvevő, vágóasztal, riportermagnó, stb.) használatának segítését jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy „A vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projekt készítésében” nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgamunka tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót, nem adja le a kész dolgozat mellékleteként, akkor a „Munkanapló folyamatos vezetése” szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a cél- és hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálóterv készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe.

Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is, (interjú alanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.) ezáltal a tanulónak módja van bizonyítani kapcsolatteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek összegyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítania kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek a 30 pontból legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

A becsületesség megítélése napjainkban témájú projektérettségi folyamatának értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
A vizsgáló önálló részvétele a projekt készítésében		Önállóság a becsületesség megítélése napjainkban téma feldolgozásában.	0-2	2
Konzultációkon való megjelenés		Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés a munka elkészítéséhez.	0-4	4
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, probléma-felismerés, probléma-megoldó képesség, széleskörű alkalmazási ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> • Munkanapló folyamatos vezetése. • Portfóliójában bemutatja a készítés folyamatához kapcsolódó anyagait, jegyzeteit, részfejezetét, a dolgozat készítése közben keletkezett produktumot. • Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, a becsületesség megítélése napjainkban téma kiválasztásával kapcsolatos vizsgálói motivációk bemutatása, s a témaválasztás indoklása. • Tervezet illetve hálóterv készítése a munka ütemezésére. • A konzultációkon kitűzött határidők pontos betartása. Nyersvázlat illetve részfejezet elkészítése a becsületesség megítélése napjainkban témához.	0-4 0-2 0-2 0-2 0-2	14
	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értő olvasás, szövegalkotás	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkával kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban. • A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés. • A szakirodalom megértése, értő feldolgozása. • A munkanapló és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmaznak súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat. 	0-2 0-2 0-4 0-2	10
Összesen (maximum)				30
Tanári vélemény, aláírás:				

III./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

- 1.) Írásos dolgozat típusú projekt
- 2.) Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
- 3.) Szervezésen alapuló projekt

1. Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, esettanulmányt, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, kérdőíves felmérést, elemzést, publicisztikai típusú riportot, iskolaújságban megjelenő cikksorozatot.

2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten értjük az audiovizuális produktumot, az iskolai rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozatot, filmet, egyéb audiovizuális interjút, riportot, fotósorozatot, tematikus faliújság-sorozatot. A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 10 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 40 pont).

3. A szervezésen alapuló projekt műfajai közé a közéleti diákrendezvény megszervezésének tervét, az iskolán kívüli közéleti akció szervezését, a jótékonyági rendezvény lebonyolításában történő részvételt, környezetvédelmi akció szervezését soroljuk. A projekt elbírálásának feltétele kísérő szöveg mellékelése. Az elkészített írásbeli munkák ajánlott terjedelme 3-5 oldal. Ha a témavezető tanár nincs jelen a diák által megszervezett rendezvényen, az írásos anyagnak ennél részletesebbnek kell lennie a diák munkájának értékeléséhez. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 30 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 20 pont).

Amennyiben a tanuló az utolsó konzultáció befejezéséig nem határozza meg dolgozata műfaját, a tanár feladata annak eldöntése, hogy melyik műfajcsoportba sorolja be a leadott vizsgadarabot. Választását, amennyiben kevert műfajok alkalmazásáról van szó, értékelésében röviden indokolnia kell.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

III./2.1. Írásos dolgozat típusú projekt

A becsületesség megítélése napjainkban témájú dolgozat várható műfaja a hagyományos házi dolgozat, esszé, esettanulmány, dokumentumelemzés, írásos formában beadott szociológiai jellegű interjú, kérdőíves felmérés, elemzés, publicisztikai típusú riport, iskolaújságban megjelenő cikksorozat.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó idézőjellel vagy más módon nem jelezte, az adott dolgozatrészt a tanár húzza át, és ha tudja, jelölje a margón az eredeti forrást. Abban az esetben, ha a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét elérik, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Az írásos vizsgamunka terjedelme akkor tekinthető megfelelőnek, az érettségéhez méltónak, ha terjedelme mellékletek nélkül 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal kb. 10-12 oldal, kézzel írt változatban valamivel több, 12-15 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül). Amennyiben a javító tanár a terjedelmet kevesli, ezáltal elfogadhatatlannak tartja az egész dolgozatot, és „Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő” szempontra nulla pontot kell adnia. Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A becsületesség megítélése napjainkban témájú írásos dolgozat típusú projekt értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
A dolgozat egyedisége		Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját szellemi terméke. Az idézeteket, hivatkozásokat pontosan feltünteti.	0-2	2
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség		<ul style="list-style-type: none"> • Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő. (10-15 oldal) • A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címet tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek. • A dolgozat tagolása arányos. • A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. 	0-2 0-2 0-2 0-6	12
	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes (pl. ráirányítja a figyelmet a becsületesség társadalmi megítélésére).	0-2	
	Feladatmegértés, problémafelismerés, problémamegoldás keresése	<ul style="list-style-type: none"> • A munka tartalma megfelel a választott témának, a becsületesség társadalmi megítélését állítja a középpontba, s a vizsgáló az írásos dolgozat típusú projekthez kapcsolódó műfajokkal szemben támasztott követelményeket betartja. • A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet (kérdőív, interjúkészítés esetében pl. a becsületesség megítélésének vizsgálata különböző társadalmi csoportok bevonásával), esetleg eredményt. 	0-4 0-4	

K O M P E T E N C I Á K	A projekt elméleti megalapozása információk komplex kezelése, szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	<ul style="list-style-type: none"> • A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza (pl. a vizsgázó bemutatja a becsületesség, mint erkölcsi érték sajátosságait, foglalkozik a szocializáció jelentőségével, a társadalmi morál hatásaival az egyénre, s a média közvéleményformáló erejével). • Információit többféle műveltségi területről szerzi (pl. szociológia, etika, szociálpszichológia, pszichológia, jog). <p>Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére (pl. az emberi viselkedés etikai sajátosságait és a becsületesség megnyilvánulási formáit együtt tudja vizsgálni).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása). • A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait helyesen használja (pl. társadalmi, erkölcsi értékek, a jó és a rossz, bűn és erény, lelkiismeret, lelkiismeret-furdalás, közvélemény, manipuláció stb.). 	0-6	36		
	K O M P E T E N C I Á K	A lényegi elemek és a logikai kapcsolatok felismerése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontos. A vizsgázó megtalálja a legfontosabb csomópontokat (pl. a jó és a rossz természete mentén próbálja kideríteni a becsületesség helyét az emberi viselkedésben). • A vizsgázó képes az ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére (pl. a vizsgázó látja a manipulálás veszélyeit a társadalom erkölcsi állapotában). • Képes következtetések levonására. (pl. a vizsgázó bemutatja a szocializáció szerepét a becsületesség megítélésében). 			0-2
		A hipotézis vagy cél megfogalmazása és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> • Az elkészült projekt a hipotézisre (kérdőív, interjú esetében) vagy a célra épül, alkalmas a megadott téma vizsgálatára (pl. hipotézis lehet: az emberek számára napjainkban már nem érték a becsületesség; cél lehet: a becsületesség megítélése egy adott csoport vizsgálata alapján, vagy a puskázás és a becsületesség megítélésének vizsgálata egy adott diákközösségben). • Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósulásának értékelésére. 			0-2

	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz, a helyi viszonyokhoz. Fontos szempont, hogy a vizsgázó a kérdést ne elvontan, hanem saját környezetében, lakóhelyén vizsgálja.	0-2		
	Önkifejező képesség	Az írásos anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang, az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét (pl. elmondja saját gondolatait a becsületesség társadalmi megítéléséről).	0-4		
Összesen				50	
Tanári vélemény, aláírás:					

III./2.2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

A becsületesség megítélése napjainkban témájú vizsgamunka várható műfaja: audiovizuális produktum, az iskolai rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozat, film, egyéb audiovizuális interjú, riport, fotósorozat, tematikus faliújság-sorozat.

A projekt elbírálásához feltétel egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelte írásos anyagok értékelésére maximum 10 pont adható.

A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelésének maximuma 40 pont.

A szaktanár joga annak meghatározása, hogy a vizsgázó milyen, az iskolának is rendelkezésére álló, eszközön, hozzáférhető adathordozón, formátumban adhatja be dolgozatát. Ha az ebből adódó nehézségek a végleges leadást követően derültek ki, a vizsgázó utólag is kötelezhető a megfelelő adathordozóra, ill. formátumra történő átmásolásra.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó nem jelezte, a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt esetében a plágium módjáról a tanár készítsen írásos feljegyzést. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét eléri, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információ-forráson alapuló produktum terjedelme akkor felel meg az érettségi elvárásnak, ha az iskolarádió illetve televízió részére készített műsor legalább 4-10 perc terjedelmű, a műsorsorozat 3-5 részes, a tematikus faliújság minimálisan 3-5 részből áll, a film legalább 5-20 percnyi, a fotósorozat – bármilyen megjelenési formában vagy adathordozón – legalább 10-15 képből áll.

a. A becsületesség megítélése napjainkban témájú képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelése

Vizsgáló neve:				
Szempontok		Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a célhoz igazodik, sor kerül a cél megvalósulásának értékelésére is (pl. cél lehet egy konkrét eset bemutatása a becsületesség szempontjából).	0-2	8
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgáló képes a lényegi elemek, ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére. (A vizsgáló elsősorban a becsületesség társadalmi megítélésének kérdéseire koncentrálni, tudja, hogy a becsületesség egyik megnyilvánulási formája, hogy a felelősséget nem lehet áthárítani).	0-2	
	A projektmunka elméleti megalapozása	Mind a produktum megvalósításához szükséges technikai eszközök hatásmechanizmusát, a választott műfaj sajátosságait tükröző elméleti ismeretek tanulmányozását, mind a becsületesség társadalmi megítélésével kapcsolatos ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia, az elméleti ismeretek megfogalmazódnak, azokat megfelelően alkalmazza az érettségiző.	0-4	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	2
Összesen (maximum)			10	

b) A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgamunka értékelése				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	<ul style="list-style-type: none"> • A projekt a vizsgázó saját szellemi terméke. A mástól átvett audiovizuális anyagrészek forrásait pontosan feltünteti. 	0-2	10	
	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunka tartalmaz önálló kutatási és/vagy művészi tevékenységet, esetleg eredményt, az anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang. 	0-6		
	<ul style="list-style-type: none"> • Jól megállapítható a szerző saját véleménye pl. a becsületesség és a média által közvetített információk értéktartalma összefüggéseiről. 	0-2		
Formai és terjedelmi követelmények megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgamunka formája az érettségi vizsgához méltó, esztétikai minőséget hordoz. 	0-4	8	
	<ul style="list-style-type: none"> • A produktum terjedelme megfelel az előírtaknak. 	0-2		
	<ul style="list-style-type: none"> • Képi világa jól szerkesztett, ha van, szövege, szabatosan, pontosan, megfogalmazott, nem tartalmaz súlyos nyelvi vagy nyelvhelyességi hibát. 	0-2		
K O M P E	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a témával összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes, utalhat a választott műfajra.	0-2	
	A feladat megértése	A munka tartalma megfelel a kiírt és választott témának, a becsületesség társadalmi megítélését állítja a középpontba. Betartja a választott műfaj sajátosságait, követelményeit.	0-2	

T E N C I Á K	A lényegi elemek és logikai kapcsolatok felismerése, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontoz, megjelennek ok-okozati kapcsolatok, összefüggések (pl. a vizsgázó láttatja a becsületesség etikai dilemmáit). • Tárgyát vagy témáját több szempontból vizsgálja, ábrázolja. Saját álláspontja mellett bemutatja különböző korosztályok, társadalmi csoportok véleményét a becsületességgel kapcsolatban. 	0-4	22	
	A projekt készítésének szakmai meg-alapozása	<ul style="list-style-type: none"> • A témához kapcsolódó elméleti és műfaji ismeretek tükröződnek a kész műben (pl. a vágási technika, a kameraállás jól érzékelteti a vizsgázó által közvetített gondolatokat a becsületesség megítélésével kapcsolatban). • A szakmai ismereteket, a különböző technikai eszközök hatásmechanizmusát (pl. képanyelv, hanghatások, technikai eszközök, vágás, montázs technika) megfelelően alkalmazza. 	0-4 0-4		
	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz, a helyi viszonyokhoz.	0-2		
Összesen (maximum)				40	
A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyag és a képi vagy elektronikus vizsgadarab összesített pontszáma (a és b rész együtt)				50	
Tanári vélemény, aláírás:					

III./2.3. Szervezésen alapuló projekt

A becsületesség megítélése napjainkban téma megvalósítható szervezésen alapuló projekt műfaji keretei között is. A vélemények ütköztetésére a vizsgázó tervezhet vitasorozatot.

A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő akkor tekinthető az érettségihez méltónak, elvárhatónak, ha a dokumentumokból bebizonyosodik, hogy eléri a 30-35 órát. Ellenkező esetben „A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított időmennyiség dokumentáltan az érettségihez méltó” szempontra az értékelő tanár adjon nulla pontot. Döntését írásban indokolja is meg! Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Amennyiben a dolgozat és a szervezőmunka alapján nem egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, akkor erről az értékelő tanár készítsen írásos feljegyzést, adjon az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A szervezőmunka értékeléséhez (különösen akkor, ha az értékelő nem volt jelen az adott rendezvényen, nincs személyes tapasztalata a szervezés, tervezés körülményeiről) nélkülözhetetlen az írásos kommentár, és a tartalomgazdag portfólió. Az elkészített írásbeli munka ajánlott terjedelme 3-5 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül).

a) A becsületesség megítélése napjainkban témájú szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját munkája. A dolgozat alapján egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, és mit végzett pl. a többi szervező. Az írásos anyag tükrözi a szervezés során szerzett egyéni tapasztalatokat.	0-4	4	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő (3-5 oldal). A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címet tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek. Portfóliója gondosan összeállított, tükrözi a szervezőmunka sajátosságait. 	0-4 0-2 0-2	8	
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos anyag a rendezvényszervezés céljához igazodik, meghatározza a szervezés során végzendő egyéni feladatokat. (pl. a vizsgáló eldönti, kiket hív meg a programra, s mi lesz a vezérgondolat a vitákhoz). Sor kerül a cél megvalósulásának vizsgálatára, az érettségiző által végzett tevékenység hatékonyságának értékelésére is. 	0-4 0-2	18
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgáló képes az ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére (pl. képes egy-két várható, egymásnak ellentmondó reagálást betervezni, s abból kitálatni a továbblépés lehetőségeit). A tanuló törekszik a lényegi elemek hangsúlyozására (pl. próbálja kérdéseit a becsületesség megnyilvánulási formái mentén megfogalmazni). 	0-2 0-2	

A projektmunka elméleti megalapozása	<ul style="list-style-type: none"> • Az elméleti ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia, a szervezéshez tartozó marketing- és PR-tevékenység elméleti ismeretei megjelennek, azokat megfelelően alkalmazza. (A vizsgázó rendelkezik szociológiai, pszichológiai, etikai, szociálpszichológiai ismeretekkel.) • Rávilágít a szervezés jogi, gazdasági feltételeire. 	0-4		
Összesen:			30	

b) A becsületesség megítélése napjainkban témájú szervezési feladat lebonyolítás módjának értékelése					
Szemponatok			Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Önálló munkavégző és kezdeményező képesség	A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított időmennyiség dokumentáltan az érettségihez méltó.	0-2	2	
		A tanuló motiváltsága megfelelő mértékű, önmaga javasol, áll elő ötletekkel. Megállapítható, hogy a vizsgázó a szervezésben mit végzett önállóan, irányítóként, munkatársként.	0-4	4	
	A figyelemfelkeltés és az érdeklődés megtartásának képessége	<ul style="list-style-type: none"> • A rendezvény meghirdetésének körülményeinél a figyelem felkeltése ötletes, többfajta információhordozót is használ, vagy tükröződik a személyes meggyőzésre tett erőfeszítés. • A szervezés folyamatában a vizsgázó képes a megfelelő tájékoztatásra. A tanuló képes a kapcsolatteremtésre, számára esetleg idegen környezetben is jól kommunikál. 	0-2	0-2	4

Szervező-készség, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A célhoz kapcsolódó időkeret megjelölése, az időpont megválasztása megfelelő. Az események időtartama arányos (pl. a vitasorozat egyes részeinek elosztása az altémák szempontjából is egyensúlyban van). • A helyszín megválasztása megfelelő, a költségigények meghatározása megfelelő módon megtörtént. • A vizsgázó képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére (pl. képes a becsületességről elhangzó véleményekből levonni a vitasorozat tanulságait, az ott jelenlevők álláspontját megfogalmazni). • Az esemény menetének összefogása, irányítása megvalósult. A rendezvény értékelése és a megfelelő visszacsatolás megtörtént. 	0-2		
Helyzet-felismerő, konfliktus-kezelő és probléma-megoldó képesség	<ul style="list-style-type: none"> • A tervezés és lebonyolítás során az esetleges, várható gátló, zavaró tényezők (esőnap, helyszín, áramhiány, rendzavarás stb.) megoldását megtervezte a vizsgázó. • A tanuló képes volt a program kapcsán keletkező feszültségek kezelésére, ill. az akadályok leküzdésére, meg tudta oldani a váratlan helyzeteket, ill. reagált a felvetésekre. 	0-2		
Összesen (maximum)			20	
Szervezésen alapuló projekt írásos anyagának és a lebonyolítás módjának összesített pontszáma (a és b rész együtt)			50	
Tanári vélemény, aláírás:				

III./B Szóbeli vizsga

A projekt munka megvédésének értékelése (Maximálisan adható 20 pont)

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védelem során a vizsgázó röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre.

A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt munka esetében az érettségi elnök és a vizsgabizottság előzetes engedélyével bemutatható az elkészült vizsgamunka. Az erre felhasznált idő nem számít bele az érettségiző szóbeli feleletének vizsgaidejébe. A vizsgadarab közös megtekintése viszont lehetővé teszi, hogy a bizottság tagjai is érdemi kérdéseket tegyenek fel, megismerjék az érettségiző munkáját.

A szóbeli védelem alkalmával a portfólióban található anyagok bármelyikét a vizsgázó felhasználhatja szemléltetésre, használatára az értékelő tanár bátoríthatja. A vizsgázó projekt munkájának bemutatását az értékelő tanár – a rendelkezésre álló kevés idő miatt – megszakíthatja, hogy maradjon elegendő idő a bizottság által felteendő kérdésekre is. A vizsgázót a pontozásban nem érheti hátrány, ha bizottság bármely tagja nem a projekthez kapcsolódó kérdést tesz fel, és arra az érettségiző nem tudja a választ.

A becsületesség megítélése napjainkban témájú projekt munka megvédésének értékelése		
Vizsgázó neve:		
Szemponatok, kompetenciák	Max. pont	Adott pont
A vizsgamunka tartalmának és az egyéni munka konkrétumainak bemutatása. Hipotézis vagy cél, motiváció ismertetése (pl. a vizsgázó elmondja, miért választotta ezt a témát).	6	
A projektkészítés során szerzett néhány egyéni tapasztalatát ismerteti. A vizsgázó képes saját projekt munkájának eredményét, erényeit ismertetni, az esetleges kudarcok okát keresi, magyarázza.	4	
Szaknyelv, szakmai ismeretek alkalmazása. A vizsgázótól elvárható, hogy a projekttémájához kapcsolódó szakszavakat, pl. erkölcsi, társadalmi értékek, jó, rossz, bűn, erény, lelkiismeret, lelkiismeret-furdalás, szocializáció, manipulálás stb. megfelelően használja.	4	
A vizsgabizottság által feltett 2-4 kérdés megválaszolása, témátartás, lényegkiemelés.	4	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	2	
Összesen	20	